

2016-01-22

Ert dnr:
S2015/05570/FS

Avdelningen för vård och omsorg
Maria Johansson

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Ett tandvårdsstöd för alla – fler och starkare patienter (SOU 2015:76)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillstyrker i stort de förslag till lagändringar som presenteras i betänkandet ”Ett tandvårdsstöd för alla – fler och starkare patienter” (SOU 2015:76).

Ett tandvårdsstöd för alla – fler och starkare patienter (SOU 2015:76)

Socialdepartementet har på remiss skickat betänkandet ”Ett tandvårdsstöd för alla – fler och starkare patienter” (SOU 2015:76) samt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets delredovisning ”Uppdrag att säkerställa tillgång till en prisjämförelsetjänst för tandvård”.

Betänkandet innehåller en samlad värdering av 2008 års tandvårdsreform, med tonvikt på frågor om information om tandvårdsstödet, besöksfrekvenser i tandvården, prisjämförelsetjänsten för tandvård samt uppföljning och kontroll. Målet för tandvårdsreformen 2008 var att bibehålla tandhälsan hos individer med inga eller små tandvårdsbehov samt att möjliggöra för individer med stora tandvårdsbehov att få tandvård till en rimlig kostnad.

Utredningens samlade och övergripande slutsats är att tandvårdsreformen 2008 i huvudsak var en bra reform. Utredningen ger exempel på delar i reformen som varit bra. Alla människor som besöker tandvården får del av tandvårdsstödet, vilket skapar förutsättningar för och kan bidra till fler tandvårdskontakter. Färre människor uppger idag att de, trots behov, avstår tandvård av ekonomiska skäl jämfört med före reformen. Utredningen ger också exempel på delar i reformen som varit mindre framgångsrika. Utredningen menar att tandvårdsmarknaden inte fungerar optimalt. Reformen förutsatte starka och informerade patienter, men patienterna har i verkligheten ganska svårt att värdera om de får rätt vård och om priset de betalar är rimligt. Patienternas möjligheter att få sin sak prövad är begränsade. Regelverket för ersättningsberättigad tandvård har blivit alltmer detaljerat och kan uppfattas som komplicerat och kan vara svårt för patienterna att förstå och för behandlarna att tillämpa och förklara. Utredningen föreslår därför att patienterna ska få bättre råd och hjälp i olika avseenden, främst genom kraftfullare insatser av information och rådgivning samt en bättre fungerande marknad där ”maktbalansen” mellan patient och behandlare jämnas ut. Utredningen föreslår också en förstärkt prisjämförelsetjänst och bättre möjligheter till jämförelser av patientbedömd kvalitet i tandvården.

Förbundets ställningstagande

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillstyrker i stort de förslag till lagändringar som presenteras i betänkandet.

Förbundet anser att betänkandet är väl genomarbetat och lämnar bra synpunkter samt förslag till förbättringar.

En bättre tandvårdsförsäkring är en viktig och prioriterad fråga. Förbundet anser att tandvårdsförsäkringen behöver en ny bredare översyn. Det finns flera bekymmer med nuvarande system som rimligen borde gå att komma tillrätta med en ny förstärkt tandvårdsförsäkring.

Utredningen konstaterar att andelen av befolkningen som regelbundet besöker tandvården sedan stödet infördes har förändrats så till vida att fler framför allt i åldern 20 – 29 år nu regelbundet besöker tandvården. Samtidigt avstår fortfarande runt 15 % av befolkningen regelbundet tandvård, huvudsakligen av ekonomiska skäl. Därför är det viktigt att Försäkringskassan får ett tydligare informationsuppdrag när det gäller tandvårdsstödet och att informationen riktas särskilt till de grupper som har ett lågt utnyttjande av tandvård i dag.

Utredningen lyfter fram att abonnemangstandvård innebär fördelar för det förebyggande tandhälsoarbetet. Därför bör den betalningsformen för tandvård uppmuntras. Abonnemangstandvården bör fullt ut kunna inlemmas i tandvårdsstödet och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) bör få ett utvidgat ansvar för att fördela det ekonomiska stödet mellan allmänt tandvårdsbidrag (ATB) och högkostnadsskyddet, liksom möjligheten att ändra högkostnadsskyddsgränserna.

SKL vill i det följande peka på delar ur betänkandet ”Ett tandvårdsstöd för alla - fler och starkare patienter” och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets delredovisning ”Uppdrag att säkerställa tillgång till en prisjämförelsetjänst för tandvård”.

Förebyggande behandlingar

För att stimulera till regelbundna tandvårdsbesök anser SKL att avgifter för Frisktvård bör vara ersättningsgrundande inom det statliga tandvårdsstödet.

Konsumentskyddande regler i tandvården

SKL tillstyrker utredningens förslag om att tillsätta en utredning med uppdrag att utforma ett bättre och mer enhetligt konsumentskydd för vuxna tandvårdspatienter.

Förbättrad analys och uppföljning av stödet

SKL tillstyrker utredningens förslag att ge Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket i uppdrag att gemensamt utveckla tandvårdsstatistik för regelbunden publicering.

En utvecklad och förbättrad information

Tandvården omgärdas av ett flertal stödsystem fördelade på flera huvudmän. Regelverken för de olika stödsystemen är komplexa och därigenom svårgenomträngliga för såväl de som omfattas av dem som för vårdgivarna och andra intressenter.

Informationsansvaret för stödsystemen är otydligt, vilket påtalas i denna och i flera andra utredningar. SKL tillstyrker utredningens förslag att Försäkringskassan får ett tydligare ansvar för information om tandvårdsstöden. Det finns idag ingen aktör som har ett samlat informationsansvar för tandvårdens olika stödsystem. SKL välkomnar utredningens förslag om en förstärkning av Försäkringskassans kundtjänst så att den ska kunna svara på frågor om både statens, landstingens/regionernas tandvårdsstöd och andra tandvårdsfrågor. Samtidigt vill SKL peka på vikten av att Försäkringskassans informationsansvar även ska omfatta landstingens/regionernas tandvårdsstöd.

En förstärkt prisjämförelsetjänst

Tandvårdens patienter har i dagsläget små möjligheter att jämföra pris och kvalitet i tandvården. Den prisjämförelsetjänst som finns idag har låg anslutning av vårdgivare och behöver utvecklas för att fungera som ett verkligt stöd för patienterna och enkelt visa priserna för olika behandlingar i tandvården. SKL tillstyrker utredningens förslag om att ge Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket ansvar för att det finns en jämförelsetjänst för tandvård som möjliggör jämförelser av priser på tandvårdsåtgärder och patientbedömd kvalitet mellan vårdgivare. SKL delar utredningens bedömning att för att säkra långsiktigheten om villkoren för drift och utveckling av tjänsten bör en särskild överenskommelse mellan staten och landstingen/SKL träffas.

SKL välkomnar också att för att framhålla prisjämförelsetjänsten och dess centrala betydelse för patienterna och för tandvårdsmarknadens funktionssätt att deltagandet i prisjämförelsetjänsten görs obligatorisk för vårdgivarna. SKL välkomnar också att det ställs krav på en anslutning till HSA-katalogen, vilket möjliggör ett närmare samarbete mellan tandvården och hälso- och sjukvården. SKL vill även peka på vikten av att tandvården involveras och blir en del i arbetet med Nationell eHälsa.

Nationell patientenkät för tandvården

Nuvarande kvalitetsregister inom tandvården är i dagsläget inte tillräckliga för att ge underlag för patientinriktade kvalitetsindikatorer på vårdgivar- och mottagningsnivå.

SKL tillstyrker utredningens förslag att Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra en årlig patientenkät i tandvården i syfte att följa patientbedömd kvalitet på mottagningsnivå i tandvården och att ge patienterna information om densamma.

Uppgifter om barns och ungdomars tandhälsa

SKL anser att det är av stor vikt att Socialstyrelsens tandhälsoregister kompletteras med uppgifter om diagnoser samt åtgärder för barn och ungdomar. SKL tillstyrker utredningens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting, ta fram ett underlag för hur barn- och ungdomstandvården kan omfattas av tandhälsoregistret.

Höjt ATB för personer mellan 65 och 74 år

SKL tillstyrker utredningens förslag om att den grupp som får förhöjt allmänt tandvårdsbidrag utvidgas till att också omfatta personer mellan 65 och 74 år. En höjning av bidraget kan stimulera till fortsatta regelbundna besök i tandvården för dessa åldersgrupper.

Allmänt tandvårdsbidrag

SKL föreslår vidare att allmänt tandvårdsbidrag ska få sparas i tre år istället för som i dagsläget i två år. Detta för att stimulera individer till regelbundna tandvårdsbesök i förebyggande syfte och för att utjämna skillnader i besöksfrekvenserna beroende av ålder, kön och socioekonomiska faktorer.

Uppföljning av tredje steget i tandvårdsreformen

SKL vill även peka på att enligt betänkandet Friskare tänder till rimliga kostnader – även för personer med sjukdom och funktionsnedsättning (DS 2010:42) behöver ett samlat utvärderingsprogram av tredje steget i tandvårdsreformen genomföras efter tre år från ikraftträdandet, det vill säga under år 2016.

Förändringar i tandvårdsstödet

SKL bedömer att åtgärderna som beskrivits ovan är viktiga men de är inte tillräckliga för att stärka patientens ställning i tandvården för vuxna. Det statliga tandvårdsstödet omfattar tre olika stödsystem. Landstingens/regionernas ansvar för tandvård till vuxna omfattar fem olika stödsystem. Stödets ofta invecklade regelverk och gränsdragningsproblematiken dem emellan gör att de svårigen kan förstås av befolkningen. Tandvården för vuxna utförs i hög utsträckning av små privata tandvårdsföretag. Möjligheten för dessa att väl känna till de olika stödsystemen bedöms vara begränsade. SKL

menar därför att det behövs en bred översyn av dagens tandvårdssystem i syfte att förenkla och minska antalet stödsystem i tandvården för vuxna.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande